

SAJÓSZÖGEDI
ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

A programot készítette:
Bánné Bodolai Marianna és
nevelőtestülete

Tartalom

ÁLTALÁNOS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT	1
BEVEZETÉS	3
I. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE	6
II. ÓVODÁNK KÜLDETÉSNYILAKOZATA	6
II. 1. Óvodakép	7
II. 2. Gyermekkép	8
II. 3. Pedagóguskép	8
II. 4. Szülőkép	9
III. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI	9
III. 1. Helyzetkép	9
IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELEADATAI	10
IV.1. Az egészséges életmód alakítása - Egészségfejlesztési program	10
IV.1.1. Egészségfejlesztési program	11
IV.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	17
IV.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	18
V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	19
V.1. Az óvoda személyi feltételei	19
V.2. Tárgyi - dologi feltételek	20
V.3. Az óvodai élet megszervezése	20
V.4. Az óvoda kapcsolatai	21
VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI	25
VI.1. Játék	25
VI.2. Verselés mesélés	26
VI.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	27
VI.4. Rajzolás, festés mintázás, kézi munka	28
VI.5. Mozgás	29
VI.6. A külső világ tevékeny megismerése	30
VI.7. Munka jellegű tevékenységek	31
VI.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	31
VII. NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI	32
VII.1. Egyénre szabott/differenciált fejlesztési módszerek	33
VII.2. A nevelés időkeretei:	33
VIII. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, RENDEZVÉNYEI	35
IX. INTÉZMÉNYÜNK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI	36

X. GYERMEKVÉDELEM.....	36
XI. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT ELLÁTÁSA	39
XII. TOVÁBBKÉPZÉSI ALAPELVEINK.....	43
XIII. AZ ELLENŐRZÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE.....	44
XIV. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI	45
XV. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT	45
1. MELLÉKLET	47

BEVEZETÉS

Köszönjük, hogy érdeklődik Helyi Pedagógiai Programunk iránt.

Ez a dokumentum az óvodánkban folyó nevelőmunka eredményeire építve a jövő céljait, feladatait fogalmazza meg.

A társadalomban végbemenő átalakulás a nevelési - oktatási intézményekben változást hozott, így az óvodában is, mint nevelési intézményben.

A változás /integráció/ kihívás az oktatási-nevelési intézmények számára, mely szemléletváltást jelent az óvodavezetés és az óvodapedagógusok mindennapi munkájában. Az együttműködés során olyan légkört teremtve dolgozzunk, amelyben a munka értelme az élet értelmének elemévé válhat.

Olyan intézményt szeretnénk kialakítani, amely:

- megőrzi a korábban felhalmozott szakmai, pedagógiai értékeket,
- a szervezeti és működési forma kialakulást követően kiszámít
- ,hatóságot, folyamatosságot biztosít,
- rugalmasan és hatékonyan alakítja a szolgáltatásait a megjelenő igényekhez, változatos, egyre inkább sajátosságokat figyelembe vevő programokat biztosít a gyermekek számára,
- megfelelő perspektívát nyújt a kellő ambícióval rendelkező munkatársai részére.

Legfőbb szempontunk a gyermekközpontú óvodai nevelés a gyermekek személyiségének tiszteletben tartása, sokoldalú fejlesztése változatos tevékenységeken keresztül az egyenlő hozzáférés biztosításával.

Mindezek szem előtt tartásával kiemelt szerepet kap óvodánkban a tanulási képességek fejlesztése, a differenciált nevelés, az egyéni bánásmód, a másság elfogadása és elfogadtatása, a tehetséges gyermekek fejlesztése.

Az óvoda nevelési alapelvei a következők:

- Óvodánkban folyó nevelésnek az gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartására kell törekedni, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas nevelésben.
- Az óvodába járó gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek gondozása, személyiségfejlesztése.
- Hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési-tanulási és magatartási zavarral küzdő gyermekek beintegrálása és fejlesztése.

Az alapelvek figyelembe vételével a Helyi Pedagógiai Programunk megvalósítása során kiemelten kívánunk foglalkozni:

- A szabad játéktevékenység sokszínűségével, mint a gyermek személyiségének kibontakoztatásának egyik eszközével. Az élmény-fantázia- játék egységének megteremtésével.
 - Az anyanyelvi nevelés területén a tiszta, érthető, tagolt beszéd kialakításával. A drámapedagógia, a bábozás adta lehetőségek kihasználásával, a folyamatos beszéd kialakításával.
 - A környezet megismerésére, megóvásával kapcsolatos tennivalókra való figyelemfelhívással, az értékekre érzékeny gyermekek (felnőttek) nevelésével.
 - Olyan, mozgásukban is fejlett gyermekek nevelésével, akik nemcsak a hagyományosan vett testnevelés során fejlődnek, hanem a tánc, néptánc, lehetőségének biztosításával.
 - A szülői igények alapján kívánunk lehetőséget biztosítani idegen nyelv tanulására, más népek kultúrájának, nyelvének megismerésére.
 - Magatartásában, viselkedésében, szokásaiban fejlett, az iskolai életmódra képes gyermekek nevelésével.
 - Az iskolai életmód elengedhetetlen követelménye a figyelemkoncentráció, a megfelelő ismeretanyag a környező világ dolgairól.
- Ezek folyamatos fejlesztését az egész óvodai élet kiemelten fontos elemeinek tartjuk:
- A családi nevelés és az óvodai élet összhangjának, egymást segítő tevékenységének kiemelten fontos szerepet szánunk.
 - Az óvodán belüli egységes nevelési elvek megvalósulásával a nyugodt, kiszámítható környezet biztosításával mind a gyermekek, mind a felnőttek számára.
 - A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben élő, szociálisan sérült, fejletlen, beilleszkedési-tanulási és magatartási zavarral küzdő gyermekek differenciált fejlesztésével.
 - Speciális terápiák, újszerű módszerek alkalmazásával a sajátos nevelési igényű gyermekek személyiségének fejlesztésével.
 - A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésével, a tehetséges gyermekek fejlesztésével.
 - A gyermekek differenciált fejlesztésével.

Bánné Bodolai Marianna
ÁMK igazgató

I. A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXCV. Törvény
- A kormány 363/2012.(XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- ♣
- A 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- ♣
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- ♣
- 2011.évi CLXXIX. Törvény a nemzetiségek jogairól
- ♣
- Az 1997. évi XXXI. Törvény a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- ♣
- Az 1998.évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- ♣
- Alapító Okirat

II. ÓVODÁNK KÜLDETÉSNYILAKOZATA

Pedagógiai Programunkban hangsúlyos a szervezett korszerű ismeretelsajátítás komplex foglalkoztatási rendszerben, melyben a gyerekek számára igyekszünk boldog, felhőtlen gyermekéletet, kiegyensúlyozott, harmonikus személyiségfejlődést biztosítani, nyugalmat, bizalmat árasztó esztétikus óvodai környezetben.

Célunk az új feladatokra felkészült, szívesen kommunikáló és kapcsolatteremtő képességekkel rendelkező, környezetében jól eligazodó, az emberi kultúra értékeit becsülni tudó, befogadó, alkotni vágyó 3-6/7 éves gyermekek nevelése. Folyamatosan szem előtt tartva elkötelezettségünket a teljes gyermeki személyiség fejlesztése iránt úgy, hogy óvodásaink mindvégig megőrizték boldog gyermekkorukat.

Nevelési céljaink elérése érdekében a gyermekek önállóságának-aktivitásának növelését, differenciált fejlesztését kívánjuk biztosítani.
Kiemelkedő jelentőségű a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése, a tehetséges gyermekek fejlesztése.

Az óvoda nyitottsága, biztosíték arra, hogy eddig elért eredményeink, s tevékenységeink nem csupán a községben, hanem tágabb környezetünkben is ismertté váljanak.
A korszerű technikákat, újszerű nevelési és pedagógiai módszereket igyekszünk óvodai életünkbe beépíteni, mellyel színes, vonzó tevékenységeket biztosítunk a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek jó közérzettel, érzelmileg motiváltan vegyenek részt a tanulási folyamatban, maximális érzelmi biztonságban.

Szoros partneri kapcsolatok kiépítésére törekszünk, melyben a nevelőtestület a célok érdekében egységes egészként dolgozik.

*„A kisgyermek fejlődésének szabadsága
nem azt jelenti, hogy egyszerűen magukra
hagyjuk, hanem segítő szeretettel emeljük köré
a megfelelő környezetet...
Minél tökéletesebb a környezet, annál kevesebb
beavatkozásra van szükség a felnőtt részéről...
Arra kell törekedni, hogy a gyermek mindent,
amire képes, önállóan is végezzen.”*

Minden gyermek érték számunkra, ezért vállaljuk a kihívásokat jelentő nevelési feladatok megoldását is.

Képesek vagyunk folyamatosan megújulni, újszerű nevelési eljárásokat elsajátítani, követjük partnereink igényeit, elvárásait.

Eredményeink igazolják, hogy fejlesztő munkánk eredményes.

Olyan közösség vagyunk, ahol a minőségbeli tudás mellett fontos a tolerancia és az összetartozás.

II. 1. Óvodakép

Nyitott óvoda, melyben a közvetlen és közvetett partnerek igényeihez igazodva, a nevelőtestület felkészültségét figyelembe véve szakmailag önálló nevelési intézményként működünk.

A gyermekek személyiségének fejlesztését, képességeik kibontakoztatását együtt működve a szülőkkel, a családban folyó nevelést kiegészítve valósítjuk meg, a gyermek egyéni képességeihez igazodva.

Alapelveink:

- Olyan **ÓVODA**, ahol családias hangulatú érzelmileg meleg, egészséges környezetben otthonosan mozgó, eleven eszű, tevékeny, kiegyensúlyozott emberkéek élnek boldog, élményekben gazdag, tevékeny gyermekkorukat,
- ahol az óvodai élet mindennapjait az önfeledt játék, a művészetek és hagyományok szövik át,
- szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, melyben a gyermeket megbecsülés, elfogadás, bizalom és szeretet övezi,
- nyugodt, biztonságot nyújtó légkör, amelyben a gyermeki játék elsődlegességét hangsúlyozzuk,
- a másság, különbözőségek elfogadása és elfogadtatása, tisztelete, az emberi értékek közvetítése,
- a gyermekek személyiségi jogainak tiszteletben tartása mellett a társadalmi elvárásoknak megfelelő nevelés, a gyermekek életkori sajátosságai és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével,
- esélyegyenlőség megteremtése minden gyermek számára,
- a hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésben való részvétele, az önazonosság megőrzése ápolása, erősítése társadalmi integrálása.

II. 2. Gyermekkép

- Érzelmileg gazdag, a környezetében jól tájékozódó, nyitott, gyermeki személyiség fejlesztése.
- Legyenek igényesek saját magukkal, társaikkal szemben, segítő készségük, toleranciájuk folyamatosan fejlődjön. Érdeklődési körük táguljon, gazdagodjon életkoruknak megfelelően.
- Fokozatosan érik el az életkori sajátosságokból adódó fejlettségi szintjüket, melyet az óvodapedagógusok állandó figyelme kísér és segít.
- A gyermekek személyiségi jogainak tiszteletben tartása mellett a társadalmi elvárásoknak megfelelő nevelést fogadják el.
- Önállóságukat megfelelő keretek között érvényesítsék, tudják kifejezni gondolataikat, érzéseiket, ésszerű korlátokhoz, szabályokhoz alkalmazkodni tudjanak.
- Szeressék a természetet, ismereteik bővüljenek, óvják, védjék a környezetüket.
- Váljék igényükké és természetes szokásukká az egészséges életmód szokásainak és szabályainak megtartása.
- Érdeklődő, önmagát értékelni tudó és másokat elfogadó, együttműködő gyermekek nevelése.
- A kisgyermek a felnőttektől függő, érzékeny, fejlődő személyiség önálló, de mégis egyénenként változó testi, lelki szükségletekkel.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

Óvodánk hitvallása: A gyermeki személyiség kibontakoztatását elősegíteni, a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődés i ütem figyelembe vételével, újszerű nevelési eljárások, pedagógiai módszerek alkalmazásával.

A családi nevelést tiszteletben tartva, azt segítve, megerősítve szeretnénk, hogy az óvodánkba járó kisgyermekek vidám, gondtalan, éveket töltsenek nálunk, szeretetben, érzelmi biztonságban.

II. 3. Pedagóguskép

- Óvónőink magatartásában az elfogadás és a tolerancia domináljon, az egyedi, másfajta értékek pozitív irányú megközelítése érvényesüljön.
- Jellemezze őket az optimizmus, a megértő, támogató együtt érző, elfogadó és segítőkész gyermekszeretet.
- Törekedjenek önképzéssel és továbbképzésben való részvétellel szakmai tudásuk elmélyítésére és megújítására.
- Legyenek tisztában saját értékeikkel, ezt bátran vállalják és képviseljék, az emberi értékeket közvetítsék, legyenek ambícióik, legyenek képesek önvizsgálatra, önelemzésre, a szükséges lépések megtételére.
- Viselkedésük, megjelenésük legyen példamutató. Szemléletmódjukat a pozitív beállítódás, az optimizmus és a korrekt kritikai szellem egységesen jellemezze.
- Legyenek képesek feladataikat közvetlen munkakörükön túl tágabb összefüggésben értelmezni, szakmai kapcsolataikat bővíteni.

- Munkájukat pontosság, fegyelmezettség és az igényesség jellemezze, alakítsanak ki őszinte korrekt kapcsolatokat a szülőkkel.
- Törekedjenek újszerű nevelési eljárások, pedagógiai módszerek elsajátítására és alkalmazására.
- Nevelőmunkájukban érvényesüljön a gyermek centrikusság, a türelem és a tolerancia, attitűdje modellt, mintát jelentsen a gyermek számára. Ne adjanak helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

**„A gyermek, a mienk is, az enyém, a tied,
Mindannyiunké.”**

/Hermann Alice/

II. 4. Szülőkép

- Őszinte partneri kapcsolatra törekvés, amelyet áthat a nagyfokú bizalom.
- Készség a közös problémák megoldására.
- A gyermek óvodai fejlettségének figyelemmel kísérése, segítése.
- Érdeklődés az óvoda rendezvényei és programjai iránt.
- A Helyi Pedagógiai Programban és Házirendben foglaltakkal összhangban történő családi nevelés.

III. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI

Hivatalos elnevezése:

Sajószögedi Általános Művelődési Központ-Család és Gyermekjóléti Szolgálat-Konyha-Művelődési Ház és Könyvtár

OM azonosító: 028690

Címe: 3599 Sajószöged Ady E. út 37.

Telefonszáma: 06-49-340-687

III. 1. Helyzetkép

B. A. Z. Megyében, Tiszaújváros vonzáskörzetében található Sajószöged A községben háromcsoportos, részben önállóan gazdálkodó óvoda működik. Az Alapító okirat tartalmazza a felvehető gyermekek létszámát, mely 75 fő. Az óvodába érkező gyermekek különböző szociális háttérrel rendelkeznek.

Otthoni érzelmi háttere a gyermekeknek elfogadó, szeretetteljes.

A családok többsége jó kapcsolatban van az óvodával. Érdeklődő, segítő szándékú szülők gyermekei járnak óvodánkba.

Sajószögeden az óvoda 1974-ben kezdte meg működését. Óvodánk a 35-ös főút mellett a Tolnai-tó közelében helyezkedik el. A csoportszobák nagysága a gyermekek létszámának életkorának megfelelő. A benne lévő bútorok korszerűek, felújítottak. A gyermeklétszám ideális. A tágas udvarunk lehetőséget nyújt a nyugodt, kiegyensúlyozott gyermekjátékokra. Az udvar nagy része füvesített, de szilárd burkolatú részeket is létesítettünk a játékhöz, mozgásos tevékenységekhez. Mesterséges domb, mászóakák, fák, homokozók biztosítják a mozgások, játéklehetőségek változatosságát. Az udvari játékok nagy részét kicseréltük a szabványnak

megfelelő, minősített eszközökre. A fedett terasz alatt rossz idő esetén is tartózkodhatnak gyermekeink. A különböző udvari részek egybefüggők, így a gyermekek mozgásukban nincsenek korlátozva. A gyermekek megfelelő szociális és kulturális környezetből érkeznek az óvodánkba. A neveltségi szintjük közötti különbséget nevelésünk során igyekszünk kiegyenlíteni.

IV. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELEADATAI

Az óvodai nevelés célja

Óvodai **nevelésünk célja** az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlesztése, gyermeki személyiség kibontakoztatása, a hátrányok csökkentése, az egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is) a családi nevelést kiegészítve biztosítani minden gyermek számára, hogy testi, szociális és értelmi érettség terén alkalmassá váljon az iskolai életre.

Nevelésünk a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti **alapvető feladatának**.

Legfőbb szempontunk a gyermekközpontú nevelés, a gyermekek személyiségének tiszteletben tartása, sokoldalú fejlesztése.

A 3-6/7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja:

- **a teljes gyermeki személyiség fejlesztését,**
- **az életre való felkészítést,**
- **az adott életszakasz feladatait,**
- **a következő életszakasz előkészítését.**

Az óvoda nevelési feladatai

Az óvodai nevelés **feladata** az óvodáskorú gyermek **testi és lelki szükségleteinek** kielégítése. Ezen belül:

- a) az egészséges életmód alakítása,
- b) az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- c) az anyanyelvi-, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

A feladatok megvalósítása biztosítja, hogy az óvodáskor végére minden gyermek saját szintjének megfelelően, testileg, szellemileg alkalmassá váljon az iskolai élet megkezdésére.

IV.1. Az egészséges életmód alakítása - Egészségfejlesztési program.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Az óvoda nevelési feladata:

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása megőrzése,
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása.
- A környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Megfelelő szakemberek, bevonásával - a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

IV.1.1. Egészségfejlesztési program

Az egészségfejlesztési program területei:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos, testmozgás,
- személyi higiéné,
- a bántalmazás, erőszak megelőzése.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

- Az óvodapedagógus, az óvodai felvételi után készítsen a gyermekekről anamnézist, ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt, a testi szükségletek kielégítése határozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységvégzéshez szükséges.
- A növekedés, fejlődés üteme minden egyes gyermeknél másképpen alakul, ezért folyamatos megfigyeléssel, testsúly, testmagasság, láb-kéz stb. összehasonlító mérésekkel segítse az egyéni sajátosságok feltárását.

Gyermektükör

- A gyermekekről egyéni fejlődési lapok készülnek, melyek értékelése félévenként történik. Fogadóórák alkalmával tájékoztatjuk a szülőket a gyermek fejlődésének üteméről, melyet a szülő aláírásával igazol.
- Az óvodapedagógus a fokozatosság betartásával törekedjen arra, hogy a gyermekek egyre önállóbban elégítsék ki szükségletüket. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségét az óvodába lépés pillanatától biztosítsa az óvodapedagógus. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák a testápolási szokások sorrendjét. Az óvoda nevelőtestületi szinten kidolgozott egységes egészségügyi szokásrendszerrel rendelkezik.
- Az egy csoportban dolgozó óvodapedagógusok a dajkák bevonásával állapodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások pontos menetében az azonos gyakoroltatás érdekében.
- A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában kapják, ezért az óvoda a gyermekek étrendjét, úgy állítsa össze, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat az óvodapedagógus úgy

alakítsa ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezetten, lehetőleg a folyamatosság módszerével éljen.

Egészséges táplálkozás

Alapelvek:

- Az egészségfejlesztési program az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését és az óvodai étkeztetés otthoni kiegészítését szolgálja.
- Az óvodás gyermek az ébrenlétének háromnegyed részét az óvodában tölti, ahol az óvodapedagógusok a gyermek testi-szellemi fejlődésének feltételeit igyekeznek biztosítani. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása, mely a 37/2014.(IV.30) EMMI rendelt alapján meghatározott.
- A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az alapélelmiszer-csoportok között a következőket tartjuk számon:
 - (1) kenyér, pékáru, tésztaféle, rizs
 - (2) gyümölcs, zöldség,
 - (3) hús, hal, tojás,
 - (4) tej és tejtermék,
 - (5) olaj, margarin, vaj, zsír.

Az óvoda és a pedagógus feladatai a helyzet javításáért:

- Kulturált körülmények között a fogásokat folyamatosan felszolgálja (várakozási időt kerüli). Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítja. Megkedvelteti az ízeket, intenzív rágásra ösztönöz, folyamatosan folyadékot biztosít. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismerteti meg a gyerekeket. Fokozottan ügyel a táplálék-érzékeny gyermekek diétájára.
- Szervezenek az óvónők a szülőkkel közösen évente egy-két gyümölcs- és zöldség- napot.
- Óvodai napirend keretében ismertessék meg az óvónők a gyermekeket új ízekkel, addig ismeretlen étel- és italféleiségekkel. Tegyük az étkezést örömtelivé, teremtsenek jó hangulatot az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében teremtsenek játékos alkalmat arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. saláta készítés, tízórai összeállítás).
- A foglalkozások során kerüljön lebonyolításra az egészséges táplálkozást népszerűsítő foglalkozás.
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a foglalkozásoknak. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kertet látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatnak a tapasztalatszerzés során, mindezeket versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve teszik még vonzóvá a gyermekek részére az óvó nénik.
- Tejtermékekkel kapcsolatos foglalkozást is tartanak az óvónők, a boltokban kapható mindenféle tejterméket vásárolnak a gyerekek és kóstolják végig az óvodában a kínálatot. Beszélgetnek a tej fontosságáról miért is fontos az emberi szervezet számára, kiemelve a csontok, és a fogak egészségét.
- A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával fogadják el a kezdeti étvágytalanságát, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

- A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben teremtsen interakciót, hogy a gyermek kívánsága, kérése alapján tudjon segíteni. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvodai és a családi szokások összehangolása segít az azonos elvek betartásában. Különös gonddal védje a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használathoz a felnőttek teremtsék meg a feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, önállóan végezhessek ezeket a teendőket.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására fokozott figyelmet fordítunk:
 - csapok elzárása,
 - folyékony szappan használata,
 - levegő minősége a csoportszobában,
 - közvetlen környezetünk tisztán tartása (csoportszoba, udvar).
- Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért az óvodapedagógus hason a szülőkre, hogy több rétegűen öltöztessék gyermekeiket. Ennek kialakításában a szülők lehetnek a partnerek, akiket fontos meggyőzni a praktikus, izléses öltözködés előnyéről (nyáron kalap és fényvédőkrém használata).
- A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. A gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg gyakorolják a sokféle mozgásfejlesztő eszközökön. Emellett a néhány percig tartó szervezett mozgásos tevékenységek jól szolgálják a gyermekek mozgáskoordinációjának fejlesztését.
- A rövid ideig tartó, szervezett mikrocsoportos séták is hozzájárulnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.
- A gyermekek alvásiigényének egy részét az óvoda elégíti ki. Az alváshoz tiszta levegőre van szükség, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel teremtsük meg a feltételeket. A nyugodt pihenés feltétele a csend. Elalvás előtti mesélés és az azt követő altatók dúdolása kondicionáló reflexként hat. Ha lehet, minden alkalommal éljük át az altató hatására kialakult szendergés állapotát.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

- Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve gondozza a felnőtt mindaddig, míg szülei meg nem érkeznek. A fertőzések terjedését a gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekezzenek gátolni.
- Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a leszoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszégyenítésétől. A tapintatos, szeretetteljes bánásmód és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

Mindennapos együtt mozgás:

- A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, tornák a mozgási igény kielégítése a megelőzésben.
- A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, hogy mindennap edzési lehetőséget biztosítsunk számukra. Erre legtöbb alkalmat a szabadban tartózkodás biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Ezért mindennap - ha lehet kétszer is - tartózkodjanak a szabadban.
- Edzési lehetőség a kerékpározás, rollerezés és a téli időszakban szánkózás, csúszkálás.

Egészséges környezet biztosítása:

- Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A gazdag tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak és esztétikus, nyugtató hatású színharmóniát áraszt, jó alapot ad az óvodai nevelőmunkához.
- Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere az óvodaudvar. Az udvar akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek a lehető legtöbb időt kinn tölthetik.
- Az udvaron legyen árnyékos és napos játszó rész, Legyen füves, homokos, betonos rész is. A mozgásfejlesztő eszközök különböző típusú mozgásokhoz adnak lehetőséget. A labdás játékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére. Az udvaron a gyermekeknek legyen biztosítva a higiénikus tárolással elkészített ivóvíz.
- Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósításának figyelembevételével az óvodapedagógusok esztétikusan rendezzék be.
- A több funkciót betöltő csoportszobát tegyék alkalmassá a játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele az izlésközzvetítés miatt, valamint a gyermekek jó közérzetének biztosítása miatt is fontos. A természetes világítás felhasználása céljából az ablakot hagyjuk szabadon, csak olyan függönyt használjunk, ami nem veszi el a fényt. A mozgásos tevékenységeket mindig nyitott ablaknál végezzék a gyermekek. Fűtés idején a száraz levegő enyhítésére párologtató szükséges. Erős napsütés ellen a csoportszobát világos függönnyel vagy napellenző használatával védjük.
- Az óvodapedagógus a többféle játéktevékenységhez alakítson ki elkülönített csoportszoba részeket. Alakítson ki mesesarkot, ami a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak a színtere. Legyen olyan sarok vagy csoportszoba rész, ahol a gyermekek összegyűjthetik a mikrocsoportos séták alkalmával talált 'kincseket'.
- Az öltözők berendezése, világítása, fűtése, szellőztetése biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltöztetéshez. Minden gyermeknek van külön polca. Az öltözőben a szülők részére van egy esztétikus hirdetőtábla.
- A mosdóban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. Minden gyermeknek legyen elkülönített fogmosó felszerelése, törölközője, fésűje.

Személyi higiéné

Óvodapedagógus feladatai:

Tisztálkodás

- A napirend keretei között elegendő időt biztosít a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. Tisztálkodási folyamatot megismerteti: helyes sorrendiséggel és technikával, egészségügyi szokásokkal. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség megelőzés és fertőzések megelőzésének jelentőségét tudatosítja a gyermekekben. Ezen belül a test tisztántartásán értjük a bőr, fogak, szájüreg, haj, érzékszervek, körmök ápolását, illetve a közvetlen környezetünk tisztántartására is hangsúlyt fektet. A megvalósításban fejlettség szerinti segítséget nyújt. Fokozatosan kialakítja az önállóságot.

Öltözködés

- Elegendő időt és szükséges segítséget biztosít az öltözködésben és a ruházat elhelyezésében a saját polcán. A megfelelő viselet kiválasztásában összefüggéseket tár fel a gyermekekkel az időjárás és tevékenységek között. Fokozatosan kialakítja az

önállóságot. A szülőkkel való kapcsolattartás során a megfelelő mennyiségű ruházat és cipő biztosítására javaslatot tesz.

Pihenés

- Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítja, ellenőrzi a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését. A gyermekek elalvását segíti biztonságot adó szokásrendszerrel, pl. mesével, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. A pihenés időtartamát a csoport szükségleteihez igazítja. Az ágyneműről és annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában két hetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

Egészséges, tiszta, biztonságos környezet megteremtése, higiéniai szabályok kialakítása

- Az óvodás gyermek saját testi gondozásának megtanítása és mozgásigényének kielégítése csak egészséges környezetben történhet. Ennek érdekében a dajkák munkájához tartozik a mindennapos portalanítás, felmosás, fertőtlenítés, szellőztetés, a higiéniai szabályok betartása.
- A balesetveszély elkerülése érdekében a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét.
- A gyermekek szükséglete szerint (szülők bevonásával) speciális szakemberek bevonásáról gondoskodik.
- A nevelési év elején a logopédus felméri a beszédhibás gyermekeket.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Alapelvek

- A WHO definíciója:
„A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/vagy érzelmi rossz bánásmód, a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának tényleges vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”
- Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent, vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére. Figyelembe kell venni ennek megítélésénél, hogy milyen mértékben adottak a feltételek a család rendelkezésére álló erőforrásai tekintetében. Minden olyan mulasztás vagy baj okozása, amely jelentősen árt a gyermek egészségének vagy lassítja, akadályozza szomatikus, mentális és érzelmi fejlődését.
- Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.
- Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

- A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.
- Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.).
- Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére.
- Szexuális bántalmazás a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni.
- A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közre működjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Az óvoda ellátja a tehetségkutatással és tehetséggondozással, a korai tanulási, beilleszkedési nehézségek korrekciójával, a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatásával, valamint a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat; felderíti a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek érdekében intézkedést kezdeményez. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátását a gyermekjóléti szolgálat segíti.
- A nevelési intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a nevelési intézmény a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól.
- A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatni kell a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyről (óvodavezető), valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak, fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat. Zsebkendőjüket önállóan használják köhögésnél, tüsszentésnél egyaránt.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból. Készségszinten használják a kanalat, villát, kést.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek.
- Étkezés közben halkan beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznek.
- A ruhájukat ki-begombolják, cipőjüket önállóan befőzik, bekötik.
- A ruhájukat esztétikusan, összehajtva a polcukra helyezik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsőjükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

- Mindent megteszünk óvodánkba járó gyermekek egészségének megőrzése és betegségek megelőzése érdekében.

IV.2. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyereket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, az én tudatának alakulását és engedjen teret önkifejező és önérvényesítő törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása.

- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül önállóságnak, önfegyelemnek, kitartásnak, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít,

- ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitás tudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvodában fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, még pedig demokratikus társadalmi rendben. Társadalmi környezetükből a gyermekek rendelkezzenek koruknak megfelelő ismeretekkel a családról, annak szükségletéről, munkájáról, a családtagok külső és belső jogairól, az egymáshoz való viszonyról az együttélés konkrét tapasztalatairól. Szem előtt kell, hogy tartsuk a tolerancia megéreztetését, mely arra neveli a gyereket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Lehetőséget kell, hogy kapjon az önálló vélemény-nyilvánításra és önbizalmának fejlesztésére. A gyerekek újra játsszák életüket, mindazt, amit a családban, óvodában, vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. Ez az „újra játszás” elősegíti a szocializálódást, a társadalomba való bekapcsolódását, illetve támpontot nyújtanak a gyerek környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. Az itt jelentkező feladatok játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely szakában megvalósíthatók.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából

- az óvodapedagógus az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében

- szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, társaikhoz, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a kulturális viselkedés szabályainak betartása.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- A konfliktushelyzeteket igyekeznek maguk között megoldani. Érdeklődnek társaik iránt, a barátságokat igyekeznek óvodán kívül is fenntartani.
- A felnőtteket, társaikat minden találkozás alkalmával szeretettel, és tisztelettel fogadják, köszöntik.
- A közös tevékenységekben örömmel vesznek részt, a tevékenységek közben toleránsak, segítőkészek egymással.
- A közösségért szívesen dolgoznak, örülnek a közösen elért eredményeknek.
- Reálisan értékelik saját és társaik tetteit, eredményeit, elfogadják a kritikákat társaiktól, felnőttektől egyaránt.
- A környezetükben igyekeznek kialakítani a halk, szeretetteljes, alkotó légkört, mely idővel igényükké is válik.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

IV.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

- Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek érdeklődésére, kíváncsiságára, - mint életkori sajátosságra - valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve

- biztosítson a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai:

- egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, - alkotóképesség) fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Minden új ismeretet, tevékenységet érdeklődéssel fogadnak, tudásvágyuk pozitívan alakul.
- Nyitottak és befogadóak a szűkebb és tágabb környezetükből érkező információkra.
- A tevékenységek során tapasztalatokat, ismereteket szereznek, melyek az óvodáskor végére életkori sajátosságnak megfelelő ismeretrendszeré alakul.
- Kialakulnak az életkori sajátosságnak megfelelő és az iskolai élethez szükséges intellektuális képességek.
- Érzéseiket, gondolataikat, egyéni elképzeléseiket szabadon fejezik ki szóval, mozgással és vizuális eszközökkel.
- Munkájukkal szemben igényesek, igyekeznek a minél tökéletesebb teljesítményre.
- Céltudatosan kezdenek hozzá a feladatokhoz, a tevékenységekben kitartóak, az eredményekből konzekvenciákat vonnak le.
- Tisztában vannak saját személyiségükkel, képességeikkel, ennek arányában vállalnak feladatokat, ugyanakkor állandóan jelen van a törekvés személyiségük fejlesztésére.

V. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

V.1. Az óvoda személyi feltételei

1. Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.
2. Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.
3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.
4. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
5. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.
6. A migráns gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az óvodában dolgozó nevelők számát az Önkormányzat minden évben az előző évi statisztikai gyermeklétszám, valamint az ellátandó feladat figyelembe vételével határozza meg.

Óvodánkban a születési adatok ismeretében a gyermeklétszám, a nevelési évekre vetítve biztosítja az óvoda hosszú távú működését.

A törvényi kereteknek megfelelően, magasan kvalifikált óvodapedagógusok foglalkoznak a gyermekekkel. Tudatosan segítik a gyermekek egyéni képességeinek sokoldalú fejlődését.

Az óvodapedagógusok törekszenek a program által is meghatározott irányultságnak megfelelő továbbképzéseken való részvételre. Folyamatos az önfejlesztés. Az óvodapedagógusok teljesítetik a 120 órás továbbképzést.

Intézményünkben jelenleg 6 fő óvodapedagógus 1 fő pedagógiai asszisztens, 3 fő szakképzett dajka látja el a nevelőmunkát az óvoda teljes nyitvatartási ideje alatt. Pszichopedagógiai végzettségű 1 fő.

Az intézményünk önálló konyhával rendelkezik. A konyhai dolgozók szakmai tudásukkal hozzájárulnak a gyermekek egészséges, korszerű táplálkozásához.

Óvodánk igyekszik a lehető legjobb minőségű szolgáltatást nyújtani a gyermekek és szüleik számára.

V.2. Tárgyi - dologi feltételek

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel.

Az óvoda épületét, udvarát, berendezését úgy alakítottuk ki, hogy a lehető legjobban szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelel a változó testméreteknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését.

Csoportszobák száma három, méretük, tágasságuk megfelel az, előírtaknak. A csoportokban lévő bútorok korszerűek, felújítottak, Saját, zárt udvarral rendelkezünk, melynek területe a gyermek játékhöz szükséges hely igényét kielégíti. Udvari játékaink a szabványnak megfelelnek, minősítettek.

Különböző sporteszközök állnak a gyermekek rendelkezésére. A játszó udvarunkon betonozott és füves területek egyaránt találhatóak. Ily módon az év bármely szakaszában jól lehet használni az udvart. A játékeszközök változatosak. A homokozók sok gyermeknek ad játékteret. Az udvari játékok folyamatosan fejlesztés alatt állnak, melyek segítségével még aktívabbá tehető az udvari élet.

A gyermekek foglalkoztatására szolgáló helyiségek jól felszereltek. A játékszerek változatos tevékenységeket biztosítanak a gyermekeknek. Igen sok készségfejlesztő, mozgásfejlesztő, gondolkodásfejlesztő játék található.

Óvodánk technikailag jól felszerelt (tv, DVD, számítógép, magnó, fénymásoló, digitális fényképezőgép és internet).

A nevelést - fejlesztést segítő, gyermeki tevékenységekhez rendelt alapvető eszközrendszerünk, a törvényes működéshez szükséges eszközeink és felszereléseink meglete nagyon fontos.

A program megvalósításához a jelenlegi tárgyi feltételek megfelelnek. A beszerzésénél arra kell törekednünk, hogy a programban megfogalmazott fejlesztő célokat szolgálják.

Törekszünk arra, hogy eszközeink, felszerelésünk minőségben a lehető legjobbat nyújtsa az óvoda dolgozói és a szolgáltatás igénybe vevői, elsősorban a gyermekek számára. Ezért kihasználunk minden lehetőséget, pályázatokat az eszközök bővítésére, szükség esetén cseréjére.

20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 2 számú melléklete alapján a pedagógiai program végrehajtásához szükséges, a nevelő – fejlesztő munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke a Helyi Pedagógiai Program mellékleteként található.

V.3. Az óvodai élet megszervezése

Az óvoda csoportszerkezetének kialakításakor figyelembe vesszük a kialakult hagyományokon túl az óvónők és szülők véleményét, igényét, valamint a személyi és tárgyi feltételeinket.

A fentiek alapján jelenleg három osztott óvodai csoport működik. A gyermekek óvodai életét céltudatosan kell kialakítani.

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú és párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységekhez, a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot nyújtanak a gyermek számára.
2. A napirendben – melyet a folyamatosság és rugalmasság jellemez - az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a gyermekek összetétele, a körülmények, a váratlan események hatására. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A stabil elemeken túl (étkezés, pihenés) az óvónő készíti el saját csoportjára vonatkoztatva a napi- és heti rendet, figyelembe véve az óvoda adottságait és a csoport szerkezetét, a gyermekek személyiségét.
3. Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.
4. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

V.4. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatrendszerének megfelelő és széleskörű kialakítása több szempontból is kiemelkedő fontosságú. A megfelelő kapcsolatok kialakításával, programunk eredményes megvalósításához segítséget, információkat, az óvodában folyó munkánkról, eredményeinkről visszajelzést, esetleges minősítést kapunk. Fontos feladatunk a kapcsolatok kiszélesítése, a kapcsolattartás formáinak megfelelő kiválasztása. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az óvoda szülőkkel való kapcsolata

Az óvodai nevelés és családi nevelés együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését. Alapvető feltétel a családdal való szoros együttműködés, ennek változatosak a formái, a személyes kapcsolatok, a különböző rendezvények. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Alapelvek:

- A nevelésben az óvoda elismeri a család elsődlegességét, tiszteljük a szülőt, elfogadjuk még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztalunk.
- A szülőkkel való kapcsolatunkban az őszinte odafordulást, az empátiát és a segítő szándékot éreztetjük addig a pontig, amíg a szülő képes elfogadni.
- A kapcsolatunkat a tapintatra építjük, és arra törekszünk, hogy ez tovább mélyüljön a közös programok, együttes tevékenységek alkalmával.
- Elismerjük és elfogadjuk a család szokás- és szabályrendszerét, tapintatosan befolyásoljuk az életmód jó szokásainak alakításában, figyelembe véve a családok sajátosságait.

- Tiszteletben tartjuk a családok vallásos érzelmeit, álláspontját.
- Mindaddig a család magánügyének tekintjük a családban történeteket, amíg azt nem tapasztaljuk, hogy azok a gyermek fejlődését, testi és lelki épségét veszélyeztetik.
- A gyermekek testi bántalmazásának, lelki sanyargatásának legkisebb gyanúja esetén is azonnal fellépünk.
- A gyermeki személyiség feltétel nélküli tisztelete és védelme.

Cél:

- Az óvodai és a családi nevelés egységének megteremtése, a nevelőpartneri viszony kialakítása és működtetése;
- Olyan nevelői hatások érvé a gyermekeket, amelyek egymást erősítve segítik a gyermekek fejlődését.

Feladat:

- A kapcsolattartás eddigi formáit minden nevelési év elején ismertetjük a szülőkkel.
- A szülők bevonásával rendezvények szervezése (munka – és sportdélután, családi kirándulás, bál).
- Szülői szervezet létrehozásának és működésének támogatása.
- Pontos információátadással segítjük a pontos tájékozódásukat.
- A Helyi Pedagógiai Program véleményezésének megszervezése – véleményüket figyelembe vesszük.
- Hozzáférhetővé tesszük a szülők számára a vezetői irodában a Helyi Pedagógiai Programot és a Küldetésnyilatkozatunkat.
- Az egységes nevelői ráhatások érdekében fejlődés-lélektani, pedagógiai előadásokat szervezünk külső meghívott szakemberekkel is.
- A bizalom légkörének kialakításában első lépés a folyamatos, fokozatos „anyás beszoktatás”. Tapasztalataink szerint ideális időtartam egy – két hét. Ily módon a szülők megismerkedhetnek az óvodai élet sajátosságaival, szokásaival, mintát kaphatnak gyermekük neveléséhez.
- A szülői értekezlet – két, három alkalom - az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a szülők nevelői szemléletformálását, a gyermekek életével kapcsolatos információcserét szolgálják.
- A gyermekek egyéni fejlődéséről „fogadóóra” keretében, - szülői kérés, óvónői javaslat és szükség szerint - tájékoztatjuk a szülőket. A kötetlen nevelőpartneri beszélgetéseket – szülői, vagy óvónői kezdeményezésre – egyeztetett időpontban bonyolítjuk le.
- A szülőkkel együtt szervezett ünnepek, rendezvények, kirándulások, a tartalmi munka megismerésén túl a bizalom légkörét, a nevelőtársi szemlélet alakulását segítik

Az óvoda és a fenntartó közötti kapcsolat

Az információk áramlását szolgálja, amelyek a kitűzött és közvetlenül a helyi viszonyokra megfogalmazott elvárásokra irányulnak. A kapcsolat szolgálja az óvodákból kiinduló információt a tárgyi igények és a problémamegoldás kielégítését. Az Önkormányzat figyelemmel kíséri az óvoda működését. Rendszeresen egyeztetünk, tájékoztatjuk egymást, különösen az óvoda működésével kapcsolatban, pénzügyi és szervezési feladatokban.

A kapcsolattartás formái:

- napi és aktuális kapcsolatok, (polgármesterrel, jegyzővel, gazdasági vezetővel),
- bizottsági és testületi üléseken való részvétel,
- a fenntartó képviselő – testületi tagok meghívása az intézménybe,
- az önkormányzat részvétele az óvoda rendezvényein,
- az óvoda részvétele az önkormányzat rendezvényein.

Iskolával való kapcsolat

Cél:

- A gyermekek érezzék jól magukat az iskolában.
- Az óvoda-iskola átmenet legyen zökkenőmentes.

Feladat:

- Iskolalátogatás a gyermekekkel.
- Együttműködés az iskola alsós tanítóival.
- A kimenet mérése, az eredmények egyeztetése, a tapasztalatok beépítése a nevelőmunka tervezésébe és gyakorlatába.

Az együttműködés formái:

- A gyermekekkel közös és kölcsönös intézménylátogatás ősszel és tavasszal;
- Képzések, továbbképzések;
- Hospitálások (nevelési évenként két- három alkalom).

Az eddigi hagyományokat figyelembe véve és a pozitív kapcsolati elemeket megtartva kell a kapcsolatot erősíteni. A véleménycsere a segítő szándék, egymás munkájának megismerése a cél. A gyermekek zökkenőmentes iskolai tanulmányainak előkészítése fokozottan hangsúlyt, kap különösen a hátrányos helyzetben élő családok gyermekeinél. Konstruktív, operatív együttműködésre van szükség. Igyekezünk elérni, hogy nagyobb érdeklődés legyen az óvodai nevelő-fejlesztő munka iránt a tanítóknál.

Az óvónők látogatást tesznek az első osztályban, ahol megfigyelik az előző évben nagycsoportosok iskolai munkáját.

Fontosnak tartjuk a nevelőmunka összehangolását. Kapcsolatunkat a kölcsönös nyitottság jellemzi. Az iskola évente több alkalommal megnyitja kapuit az óvodás gyermekek előtt.

A Pedagógiai Szakszolgálattal való kapcsolat

A gyermekek problémáinak feltárására folyamatosan igénybe vesszük a pedagógiai szakszolgálat segítségét. A B.A.Z.-megyei Pedagógiai Szolgálat Tiszaújvárosi Tagintézményével van közvetlen kapcsolatunk, az együttműködés során konkrét, gyermekre vonatkozó adatok, jelzések biztosításával a fejlődés lehetőségének segítése a feladat.

A gyermekek felzárkóztatásában, egyéni korrekciók (logopédia, pszichológia) megoldásában, fejlesztő foglalkozások szervezésében, tehetséggondozásban, az iskolaérettség megállapításában és az ezekkel kapcsolatos információk megszerzésében, nyújtanak hatékony segítséget. Megszervezik óvodánkban a fejlesztő foglalkozásokat utazó gyógypedagógus által.

Művelődési Házzal, a kulturális intézményekkel való kapcsolat

Feladataink:

- rendezvények megtekintése, azokon való részvétel (zenés műsor, bábelőadás, táncfesztivál, kiállítás) melyek az élményszerzés és az önkifejezés lehetőségeit biztosítják.
- Az intézménynek, a programok során a gyermekek személyiségének, tudásának, ismereteinek, élmény anyagának a bővítése a célja.
- A Művelődési Ház kulturális és gyermekprogramjain részt veszünk. Igénybe vesszük a könyvtár nyújtotta lehetőségeket.

A gyermekorvossal, védőnővel való kapcsolat

- Közvetlen és tartalmas kapcsolatot alakítottunk ki, melyet a továbbiakban is fenntartunk. Hasznos információkat kapunk a gyermekek óvodáskor előtti fejlődéséről.
- A védőnő rendszeresen látogatja intézményünket, és figyelemmel kíséri a gyermekek ápoltságát.

Gyermekjóléti Szolgálattal való együttműködés

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv. meghatározza a gyermekjóléti alapellátások keretében a Gyermekjóléti Szolgálat működését.

- Intézményünkben kiemelt feladatként kezeljük a gyermekvédelmi tevékenységünket, a gondoskodást a törvényben meghatározottak szerint elrendelt hatósági intézkedésen alapuló ellátás és védelem érdekében.
- Az óvoda vezetője a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársával informális megállapodás szerint, illetve szükség esetén együttműködik.

A törvény 17.§ előírja, hogy az intézmények és személyek kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a 40.§ meghatározott Gyermekjóléti Szolgálatnál. Segítséget adva olyan magatartás, mulasztás, körülmény következtében kialakult állapot megváltoztatására, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

Nevelési feladatainak egyik kiemelt területét képezi a gyermekvédelem. Minden nevelési év elején felmérést készítünk az intézménybe járó gyermekek életkörülményeiről, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, illetve potenciálisan veszélyeztetett gyermekekről.

Nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel való kapcsolat (szükség esetén)

A Kárpát- medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és- lehetőségei szerint- szakmai kapcsolatot tart fenn. (Ha lehetőség adódik).

VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek, és valamennyi együtt jelenti az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. A gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Ezért a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással.

VI.1. Játék

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék - szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A játék spontán, a gyermek szabadon választott, minden külső kényszertől mentes tevékenysége. Kitűnő talaja a 3-7 éves korú gyermek sokoldalú fejlesztésének, mert a játékban minden gyerek újra élheti, kipróbálhatja, gyakorolhatja az őt érő élményeket, viselkedésmódot gyakorol és elsajátít. Benne minden tanulási tartalom megjelenik, az ismeret, a jártasság, a készség.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában is a felnőtt - a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad.

A szabadjáték a gyermek fejlődésének alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi formája, tehát az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználni a nevelés folyamatában. A gyermekeknek sajátos világlátása van, tevékenységeiket különösen a játékban nem szabad szűken értelmeznünk. Nemcsak a tárgyi, vagy a mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük, hanem a „szellemi alkotást” is annak fogjuk fel, mert a gyermek gondolatban kitalálja a játék szereplőit és a játékhoz szükséges eszközöket. E tevékenység – mint minden egyéb gyermeki tevékenység – felosztható spontán és az óvodapedagógus által kezdeményezett játékokra.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség.

A gyermek napjának nagy részét az általuk spontán módon kezdeményezett játékok töltik ki, de nagyon fontosnak tartjuk a megfelelő hangulat, élményforrás, és tárgyi lehetőségek megteremtését, melyek hatására a spontán játék beindul.

Ezek a játékok gazdagítják a személyiséget, de nem minden gyermeknél olyan sokoldalú, hogy önmagában elegendő lehetőségeket biztosítana az egyes képességek fejlődésére, éppen ezért szükség van a dominóra, kártyára, társasjátékokra, kirakós kockákra, puzzle-ra, lottó játékokra. A legtöbb szabályjáték megkedveltetése attól függ, hogy mennyire tudja az óvodapedagógus egyszerűsíteni a hozzájuk tartozó szabályokat.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógusnak az a feladata, hogy megfigyelje a gyerekek játékát, s megfigyeléseit, tapasztalatait felhasználja a saját nevelési céljainak elérése érdekében, és indirekt módon befolyásolja szükség esetén. A gyermek játékából megismerjük környezetét, körülötte élők magatartását, viselkedését, gyermekekhez fűződő kapcsolatukat.

Az életre nevelés is a játékból indul ki, s ebben teljesedik ki. Minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a játékhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő

tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az elmélyült szabadjáték feltétele az élmények biztosítása. A gyermek számára sokféle benyomás, átélt esemény válhat élménnyé, s ezek mindegyike lehet játékának forrása. Különböző szituációk megteremtése az óvónő tudatos átgondolt munkáját feltételezi, indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen nagyon fontos a gyermek spontán élményszerzése is. Ezeket, az élményeket nem szabad figyelmen kívül hagyni, az óvodapedagógusnak érzékeny reagáló készsége kell, hogy legyen arra, hogy a gyerekek a spontán élményeiket tevékenységekben éljék meg.

A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége, olyan tulajdonságokat fejleszt ki a gyermekekben, ami később a társadalomban való beilleszkedést nagymértékben elősegíti. Mind a társas kapcsolatokat, a belső, szabályok elfogadására való érzékenységet, mind az egymással szembeni toleranciát, mind a játékeszközök megbecsülését fejlesztjük a gyermeki játék megfigyelésével és irányításával.

5. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjáték túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása.
- Elegendő idő és hely biztosítása.
- A játékhoz szükséges eszközök biztosítása.
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba.
- Szabályjátékok lehetőségeinek biztosítása.
- Játékeszközök mennyiségi és minőségi fejlesztése, cseréje.
- Szervezett udvari játéktevékenység biztosítása.

A fejlődés mutatói az óvodáskor végére:

- Kapcsolódjon be a közös játékba.
- Legyenek önálló, kezdeményező megnyilvánulásai.
- Alakuljanak ki pozitív érzelmei társai iránt.
- Vegyen részt aktívan az erőfeszítést, ügyességet igénylő játékokban.
- Legyen képes szabályjátékok megtanulására, a megismert szabályokat tartsa be és kövesse.
- Fogadja el társai javaslatait, ötleteit.
- Legyen képes a saját élményeinek eljátszására.

VI.2. Verselés mesélés

Naponta mesélünk a gyermekeknek, nem teszünk különbséget a kezdeményezés, vagy az elalvás előtti mesélés között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A kezdeményezések anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmese kincs megismertetése, valamint a játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek adják.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában,

esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. Segítsük elő, hogy a nekik tetsző mesét el is játszassák a gyerekek. Az irodalmi élmények feldolgozásához teremtsünk barkácsolási lehetőséget (eszköz, hely).

A verselés és mesélés élmény a kisgyermek számára. Irodalmi nevelésről csak akkor beszélhetünk, ha a gyermek szereti a verset, a mesét, ha örömet okoz neki, ha kéri, várja az újabb és újabb élményt. A jó mese oldja a szorongást, belső képteremtésre tanít, alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. Feladata az anyanyelv megismertetésén túl a változatos irodalmi élmények közvetítése. Ezért az óvodapedagógus a gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő beszédhelyzeteket teremtsen, és irodalmi alkotásokat válasszon. Az irodalmi anyagot úgy állítsa össze, hogy tartalmazzon mondókát, verset, mesét, elbeszélést, folytatásos történetet.

Az előadásmód fő szabálya: a beszéd zenei elemeinek érvényesítése. Az élő mesét jól kiegészítő eszközök a bábozás, dramatizálás, drámajátékok. Bátorítsuk a gyermekeket arra, hogy saját vers- és mesealkotásaikon keresztül, azoknak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálásával gyakorolják az önkifejezés ezen módját.

Az óvodán kívül szerzett élményeket (TV, lemez, videó) – ha esztétikailag elfogadható – építsük be a csoport közös élményének kialakítása érdekében.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A fejlődés mutatói óvodáskor végére:

- Szívesen mond mondókát, verset, mesét.
- Tudja a megismert szavak jelentését, használja azokat.
- Megjegyzi a mese legfontosabb elemeit.
- Képes a hallottak képi megjelenítésére.
- Részt vesz a dramatikus és mimetikus játékokban.
- Van igénye a hallott irodalmi művek újrachallgatására.
- Figyelmesen tudja végighallgatni óvónőjét, társait.
- Nyelvhelyességi szabályoknak megfelelően fűzi mondatait.
- Tud eseményképről beszélni.

VI.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Az óvodai ének-zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak. Gazdag tárháza a magyar népdal és mondóka kincs a gyermekek zenei kultúrájának fejlesztéséhez. A zenei neveléssel járó feladatok sem korlátozhatók a tevékenységek időtartamára, mert napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra, vagy körjátékok játszására. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát.

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A képességfejlesztési anyag a Kodály Zoltán útmutatásán nyugvó Forrai Katalin által kidolgozott szakirodalom alapján történik.

A népdalok éneklése, hallgatása a gyermek-, néptáncok, és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

Fontos a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, érzékelési készségének harmonikus, szép mozgásának fejlesztése. A magyar zenei nevelés szilárd alapja a közös ének, mely

hordozza és gazdagítja a zenei anyanyelv kialakulását, örökségét. Olyan szavakkal is találkozunk a gyermek, amelyeket hétköznapi beszédünkben már nem fedezhet fel, s ezek megértését a játékszituáció segíti. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (az egyenletes lüktetés, ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában. Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

A fejlődés mutatói óvodáskor végére:

- A mondókákat, az egyenletes lüktetést kiemelve, a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.
- Ismerik a halk és hangos, magas-mély közötti különbségeket.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, erősen eltérő belső, vagy záró motívumokról.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést a dalok ritmusától.
- Egyöntetűen képesek körbejárni.
- Az egyszerű, játékos, táncos mozgásokat szépen megformálják.
- Képesek térformák alakítására.
- Ütőhangszereket használnak.
- Az óvónő énekelt kérdésére egyenként énekelve válaszolni tudnak.
- A bemutatott élő zenét, hangulatban egymástól eltérő népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgatják.

VI.4. Rajzolás, festés mintázás, kézi munka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatásra és a tehetségek bátorítására.

Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Elsődleges feladatunk, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit egész nap folyamán. A gyerekeknek egy megszokott helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a fantáziájuknak megfelelően dolgozhassanak.

Az óvodában legyen lehetőségük a gyerekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák egyéni képességeiket. Feltétlenül hagynunk kell, hogy a gyermek saját szintjén, saját elgondolásai szerint, saját élményeit alkossa újra. Ebben csak akkor segítsük, irányítsuk, ha elakad, ha a gyermeknek van szüksége instrukcióra. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Ilyen lehetőségek mellett a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés és önkifejezés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre inkább hasonlítsanak a valóságra. Azoknak hiányosságai újabb, pontosabb megfigyelésre készítetik, s ennek eredményei tükröződnek későbbi alkotásaiban. A tevékenységek szervezéséhez nagyon jó pedagógiai alapot adnak az évszakok váltakozásai, a természet szépségei, az ünnepek. Az ötlettől a megvalósításig főleg bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyerekek.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A fejlődés mutatói óvodáskor végére:

- Képes hosszabb ideig több tulajdonságra irányítani figyelmét és megjeleníteni alkotásaiban.
- Emberábrázolásában megjelennek a részformák, egyszerű mozgások.
- Tud képet alkotni, élmény és emlékezet alapján.
- Megfelelően használja az eszközöket.
- Felismeri az alapszíneket és árnyalatait.
- Tud tárgyakat díszíteni saját elképzelése alapján.
- Megfigyelés után tud formát mintázni.
- A színeket munkája során változatosan alkalmazza.

VI.5 Mozgás

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztatós és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A 3-7 éves gyermek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékokban gazdag, az egyéni képességeket figyelembe vevő mindennapi mozgás nélkül. A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, melyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás. A nap folyamán úgy kell tervezni a gyerekek napirendjét, hogy egyensúlyt biztosítsunk a mozgás és az ülással együtt járó tevékenységek között.

A fejlődés mutatói óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása kialakult.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, esztétikusan végezni gimnasztikai gyakorlatokat
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak helyben labdát vezetni.

VI.6. A külső világ tevékeny megismerése

Ez a komplex tevékenységi forma szeretné megmutatni és érzékelteni azt, ami a valóságban is teljes egységben van jelen.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-, emberi-, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségszemlélete.

A gyermekek természetes környezetben végzett megfigyeléseik alkalmával vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók tulajdonságaik szerint, illetve saját szempontok alapján. Végezzenek sorba rendezést megnevezett mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályok szerint. A számfogalom megalapozására végezzenek mérési, összemérési feladatokat. Szerezzenek tapasztalatokat a geometria körében.

Olyan érdekes problémahelyzeteket hozunk létre, melyekkel aktivizáljuk a gyermekeket a logikus gondolkodásra. Hagyjuk a gyermekeket saját logikája szerint gondolkodni.

Az a célunk, hogy a gyermeknek segítséget nyújtsunk ahhoz, hogy a világot tevékenyen megismerje és megértse a maga egészében. Biztosítsunk elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre. A természet közeli élet szervezésével a természet szeretetére, környezettudatos magatartásforma elsajátítására kívánjuk nevelni a gyerekeket, melyben nagy segítséget nyújt a saját példaadásunk. Azt kell a gyerekekben megerősíteni, hogy milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából.

Legfontosabb feladatunk, hogy ismerje meg a gyerek azt a természeti környezetet, amelyben él. Arra irányítsuk figyelmét, hogy fedezze fel ennek szépségeit és értékeit.

Ismerje meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, tanulja meg ezek szeretetét, védelmét. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermekeknek.

Séták, kirándulások az óvoda udvarán és kertjében, vagy az élsarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget nyújtanak a gyerekeknek.

A fejlődés mutatói óvodáskor végére:

- A gyermekek tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását, munkahelyét, óvodájuk nevét.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.
- A tárgyakat tudják számlálni legalább tízig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.

- Megkülönböztetik a jobbra - balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé).
- Tevékenység során megszerzett matematikai tapasztalatokat a gyermekek valamennyi tevékenység formában alkalmazzák.

VI.7. Munka jellegű tevékenységek

A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játéktól. Alapvető követelmény a tevékenység során az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták – önkiszolgálás, naposság, a gyermek saját személyével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében végzett munkák – közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy tevékenykedtetést jelentenek. A munka a gyermek számára önként, örömmel és szívesen végzett tevékenység legyen.

A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését.

Igen fontos, hogy a munkavégzés során biztosítsunk önállóságot, ne időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen.

Ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek igen nagy jelentősége van már az óvodába lépéskor. Hagyjuk, hogy a gyerekek e tevékenységet saját képességük szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el, amikor képesek rá.

A gyermek, munka jellegű tevékenysége a közösségi kapcsolatok a köteleességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A munkamegosztás során fontos, hogy a gyerekek önállóan tudjanak dönteni, feladataikat egymás közt megosztani.

A munkafajták közül az udvari munka az, ahol az értékteremtő képesség legtisztábban megmutatható. Tavasztól-őszig lehet tevékenykedni az udvaron és közben rengeteg tapasztalatot, ismereteket szereznek a gyermekek. A munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben biztosítjuk a gyermekcsoport részére a szükséges eszközöket, szerszámokat. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

A fejlődés mutatói az óvodáskor végére:

- Törekedjen önállóságra, vállaljon önként is feladatokat.
- Ismerje meg az eszközök használatával járó veszélyeket is.
- Teljesítse pontosan megbízatásait.
- Ismerje a szerszámok, munkaeszközök tárolási helyét, azok használatát.
- Képes az eszközök megóvására és saját testi épségének megőrzésére.
- Legyen igénye felfedezett kisebb hibák kijavítására.
- Gondozza, óvja a környezetében levő növényeket.

VI.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységeken, szervezeti időkeretekben valósul meg.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségeinek biztosítása, kreativitásának erősítése. Az

óvodapedagógus feladata a tanulást támogató környezet megteremtése, melynek során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire, ehhez a megfelelő módszerek és eszközök kiválasztása. Az eszközök kiválasztásánál törekedjen arra, hogy a rendelkezésre álló digitális anyagot és eszközöket a cél eléréséhez kritikusan használja.

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodás korban. A játékban végbemenő tanulás nem szándékos. A gyermekeknél a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán, vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek.

Legfőbb célkitűzésünk, az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, egyszerre, egy időben, kevesebbet, de minőségben és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyerekek.

Az óvodai tanulás szempontjából az sem mellékes, hogy milyen tapasztalatokat szereznek a gyerekek, mert ez később hatással lehet az iskolai tanulásra. Már óvodában kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek, vagy képes lesz-e saját motiváltságból kiinduló erőfeszítésre a tanulás során. A belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában.

A tanulási tevékenységben is az a célunk, hogy örömmel és önként vegyenek részt a gyermekeink a folyamatban. Mindig megfelelő színvonalú feladatok elé kell, hogy állítsuk a gyerekeket.

A tanulás lehetséges formái az óvodában: az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás és viselkedéstanulás, szokások alakítása; spontán játékos tapasztalatszerzés; a játékos, cselekvéses tanulás; a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés; az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, a gyakorlati probléma megoldása.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakoztatását.

A fejlődés mutatói óvodáskor végére:

- Tudjon önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni ismert modell alapján.
- Ismerje saját értékeit, alakuljon feladattudata.
- Törekedjen többféle megoldás keresésére.
- Szándékos figyelmének tartama érje el a 10-15 percet.
- Legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Különítse el a mese és a valóság elemeit.
- Fedezzen fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.

VII. NEVELÉS TERVEZÉSE ÉS IDŐKERETEI

Az óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg.

A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző. A fejlődés dinamikája egy – egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, féléves, éves periódusokban gondoljuk át, konkrét formában tervezni inkább egy vagy kéthetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználására. A rövid időszakot

átfogó tervezés lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a nevelés – tanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt.

Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges külön vázlatírás. Ennél fontosabb azonban, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

VII.1. Egyénre szabott/differenciált fejlesztési módszerek

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztés, a foglalkozás formáját ne a gyermek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg.

Az óvoda feladatai, közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítsuk, és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához mindenekelőtt az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és tapasztalatszerzésre.

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés kerete

- A teljes nevelési folyamat, minden csoporton belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei.
- Önálló és irányított tapasztalatszerzés.
- Komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.

VII.2. A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása.

Napirend

A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a szabadjáték kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvös idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkenthetjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok változnak, vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokolta teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

6:30-7:30	A gyermekek folyamatos érkezése összevont csoportba.
7:30-10:30	Szabadon választott játéktevékenység. Mindennapos együtt mozgás. Testápolási teendők, tízórai. Játékba illesztett egyéni - mikro vagy makro csoportos tevékenységek.
10:30-11:45	Játék, szabadon választott tevékenységek a szabadban. Séták megfigyelések tapasztalatok szerzése. Képességek fejlesztése játékosan.
11:45-15:30	Testápolási teendők, ebéd. Pihenés, alvás mesével. Ébredés, öltözködés, testápolási teendők, uzsonna.
15:30-16:30	Összevont csoportba szabadon választott tevékenységek.

Hetirend

A hetirend, a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, s nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban, és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. A nagyoknál az iskolára való felkészítés feladatai miatt a hetirend és a napirend pontosabb betartására van szükség.

A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására, vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

Javaslat a gyermekek heti rendjének elkészítéséhez:

Hétfő:	Mindennapos együtt mozgás Mese-vers	Mozgás
Kedd:	Mindennapos együtt mozgás Mese-vers	A környezet téri, formai, mennyiségi megismerése
Szerda:	Mindennapos együtt mozgás Mese-vers, dramatizálás	Külső világ tevékeny megismerése
Csütörtök:	Mindennapos együtt mozgás Mese-vers,	Rajzolás, mintázás, kézimunka
Péntek:	Mindennapos együtt mozgás Mese-vers,	Ének, zene, énekes játékok

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban:

- Heti, kétheti, havi nevelési – tanulási tervkészítés.
- Hetirend és napirend összeállítása.
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése.
- A nevelőmunka folyamatos értékelése.

VIII. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI RENDEZVÉNYEI

Az óvoda ünnepei:

- Télapó,
- Karácsony,
- Gyermeknap

Az óvoda-család közös rendezvényei, tevékenységei

- Farsang,
- Nagycsoportosok búcsúja, évváró
- Szülői értekezletek
- Anyák napja
- Közös kirándulás,
- Munka délutánok
- Sport délutánok
- Szalonnasütés
- Kerékpár-túrák

Községi rendezvények:

- Idősek hete
- Karácsony
- Gyermeknap
- Falu nap

Megemlékezések:

- Október 23.
- Március. 15.
- Június 4.

Az óvoda munkájában nagy szerepet kapnak az ünnepélyek, ünnepségek. Az óvodai élet szép alkalmi szint, változatosságot jelentek a foglalkozási napok sorában. Egyaránt szolgálják az értelmi és érzelmi nevelést, szerepet kapnak a hazafias nevelésben, a fegyelemre nevelésben. Nagy teret kap az öntevékenység, az ötletek gyűjtése, lehetőséget ad hagyományok kialakítására. A sikeres szereplés önbizalmat ad a gyermekeknek.

IX. INTÉZMÉNYÜNK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI

Az óvoda a szülők igényeit figyelembe véve, kéréseiket kielégítendő egyéb szolgáltatásokat, foglalkozásokat is szervez – a nagycsoportos és középső csoportos gyermekek számára.

Az életkor – specifikus szolgáltatások tervszerűek és erősítik az óvoda nevelési céljainak elérését, sajátos arculatot adnak az óvodának.

A szolgáltatást végző személyek óvodapedagógiai módszerekkel a gyermeki személyiséget tisztelve, szeretve, megbecsülve, elfogadva végzik fejlesztő munkájukat.

Az óvoda által nyújtott szolgáltatások térítéses és térítésmentesek, az óvoda a nevelési időkereten kívüli időben szervezi azokat, a külön erre a célra kialakított helységben a játszószobában.

Az óvodában folyó egyéb szolgáltatások a játszószobában, nagyobb létszám esetén a tornaszobában történnek:

- Tánc és néptánc oktatás
- Idegen nyelvtanuláshoz lehetőség biztosítása
- Fejlesztő pedagógiai foglalkozás
- Logopédiai fejlesztő foglalkozás
- Hitoktatáshoz hely biztosítása
- Tehetségfejlesztés
- Baba-mama klub

X. GYERMEKVÉDELEM

A gyermekvédelem komplex tevékenységrendszer, melyet a gyermeki szükségletek és jogok minél maradéktalanabb érvényesíthetősége érdekében alakítunk ki probléma-megelőző és kezelő céllal.

Két nagy területe: - a preventív gyermekvédelem
 - a problémakezelő gyermekvédelem.

A probléma megelőző gyermekvédelem hivatott arra, hogy megelőzze, elhárítsa, enyhítse azokat az ártó környezeti tényezőket, amelyek, gátol (hat) ják a gyermekek egészséges testi, lelki, szellemi fejlődését.

- A preventív gyermekvédelem egyik legfontosabb intézménye az óvoda. A gyermekek életük jelentős részét itt töltik. Személyiségük fejlődése során megjelenhetnek hiányosságok, problémák: teljesítmény-, viselkedés- vagy kapcsolatzavar.

Óvodánk fontos feladata, hogy megelőzzük, illetve pedagógiai, szociális eszközökkel, szükség esetén szakember bevonásával (logopédus, fejlesztő pedagógus, szociális szakember) próbáljuk segíteni a rászoruló gyermekek zavartalan fejlődését.

A megelőző gyermekvédelem differenciált nevelőmunkát, a rászorultságnak megfelelő szociális gondoskodást, valamint a gyermek érdekében a szülő támogatását, tájékoztatását foglalja magába.

A megelőző pedagógiai, pszichológiai eszközök eredménytelensége esetén a gyermeket veszélyeztető körülményekről az óvoda vezetője, mint gyermekvédelmi felelős ad tájékoztatást a Gyermekjóléti Szolgálat megfelelő szakemberének.

Az óvoda pedagógiai véleményével hozzájárulhat a különböző családi problémák törvényes rendezéséhez, különösen:

- gyermek-elhelyezési perekben
- szülői felügyeleti jogosultság szabályozásában
- a gyermek és a szülő kapcsolattartásának szabályozásában
- családlátogatások során környezettanulmány készítésében.

Óvodánk gyermekvédelmi felelőssel rendelkezik, akik közvetítők a társadalom szociális hálózata és a családok közötti információáramlásban, támogatják a segítő kapcsolatok felvételét.

A családok kezdeményezésére ellátja érdekeik képviselését:

- szociális
- nevelő-fejlesztő
- egészségügyi
- szociálpolitikai
- jogi érdekérvényesítő
- gyermekjóléti
- védelmi szolgáltatások igénybevétele esetén.

A gyermekvédelmi felelős minden évben felmérést készít a gyermekek családi helyzetéről, adott szempontok alapján feltárva a gyermekek veszélyeztetettségének leggyakoribb okait.

Feladataink:

- a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása
- veszélyeztető okok felderítése, pedagógiai eszközök segítségével a káros hatások megelőzésére való törekvés
- szükség esetén szakemberhez, szakszolgálatokhoz fordulás.

Óvodavezetői feladatok

- A gyermekek érdekeinek érvényesítése, érvényesülésének ellenőrzése.
- Gyermekbalesetek megelőzése, az ezzel kapcsolatos ügyek intézése.
- Az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtése.
- Egészségügyi vizsgálatok megszervezése.
- A 3. életévüket betöltött gyermekek óvodába kerülésének nyomon követése.
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme.
- Szükség esetén hatósági intézkedés kezdeményezése.
- A hátrányos megkülönböztetés tilalmának betartása és betarttatása.

Óvodapedagógusok feladatai

- Megkülönböztetés nélküli gondoskodás a gyermekekről, fokozott odafigyelés, a problémák felismerése.
- A gyermekek helyzetének felismerése.
- Adatszolgáltatás az óvodavezetőnek, gyermekvédelmi felelősnek, szakszolgálat munkatársainak, bíróságnak, ügyészségnek, rendőrségnek.
- Kapcsolattartás a szülőkkel.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

A gyermekek óvodába lépése előtt, már az óvodai jelentkezéskor törekszünk a minél jobb kapcsolat kiépítésére a családokkal, hiszen ez adja alapját a további, sikeres, bizalomra épülő együttműködésnek. Nyitott, kezdeményező szerepvállalásunkban a szülőket is biztatjuk, hogy az együttműködésben ők is kezdeményező kedvet kaphassanak.

Alapelveink:

- A szülői ház szokás-és szabályrendszerének tiszteletben tartása, elismerve elsődlegességét a nevelés terén.
- A bizalom kiépítésének elsődlegessége, a személyes kapcsolatok, a kölcsönös nyitottság szükségessége.
- Segítségnyújtás a gyermekek és szülők számára a beszoktatás, az óvodai élet és az iskolába lépés zökkenőmentességének eléréséért.
- Rendszeresség a kapcsolattartásban a kölcsönös elvárások, vélemények figyelembevételével a közös célok elérése érdekében.

A kapcsolatfelvétel formái:

- nyílt napok a leendő óvodások és szüleik részére
- az új óvodások fogadása az óvodában
- beiratkozás
- szülői fórum a leendő óvodások szülei számára
- családlátogatás. (szükség szerint)

Az együttműködés tartalma, a kapcsolattartás formái:

- “Anyás” beszoktatás szervezése, mely gyermeknek, szülőnek egyaránt segítséget nyújt a bizalomszerzésben, az óvodai szokások megismerésében, az egymástól való elszakadásban.
- Szükség esetén további családlátogatások szervezése.
- Szülői értekezleteket tartunk általános tájékoztatások, aktuális feladatok megbeszélése céljából.
- Biztosítjuk a fogadó órák kihasználásának lehetőségét, mely egyéni problémák felvetésére, megbeszélésére nyújt diszkrét lehetőséget.
- Munkadélutánok, közös sportdélutánok, szabadidős programok színesítik az óvoda mindennapjait.
- Óvodánkban Szülői munkaközösség működik a törvényben leírt feltételeknek eleget téve.

- Lehetőséget biztosítunk a szülők részére, hogy ők kezdeményezzenek fórumokat adott nevelési problémák megbeszélése céljából. Az óvoda ehhez vállalja szakemberek meghívását, a találkozó megszervezését.
- Informális kapcsolattartásunkat a *napi beszélgetések*, a faliújságon közzétett közérdekű hírek jellemzik.
- Fontosnak tartjuk a szülőkkel való kapcsolattartás fejlesztését, a közös programok körének bővítését, a kölcsönös bizalom és segítség erősítését.

XI. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT ELLÁTÁSA

A fejlesztés feladatának meghatározása

- a sérülésből adódó hátrányok csökkentése
- a fogyatékból adódó sérült funkciók helyre állítása
- az ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében
- a szükséges eszközök elfogadtatása
- a sikereket segítő tulajdonságok fejlesztése

Helyzetkép

Az óvodánkban olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése történik, akik a szakértői bizottság véleménye alapján a többi gyerekkel együtt nevelhetők. A sérült és ép gyerekek a nap teljes részét együtt töltik. Az egyéni és csoportos foglalkozásokat a szakértői bizottságok javaslatait figyelembe véve szervezzük, biztosítjuk az egyéni bánásmódot a differenciált fejlesztést.

Az integrált neveléshez szükséges feltételrendszer új elemei

A csoport napirendje rugalmasan alkalmazkodik a sajátos nevelési igényű gyerekek igényeihez.

A napirend biztosítsa a differenciált fejlesztést, a sajátos nevelési igény és az egyéni fejlődési sajátosságainak megfelelően.

A csoportban dolgozó óvodapedagógusok rendszeresen konzultáljanak, tartsanak kapcsolatot a pedagógiai szakszolgálat, megyei és országos szakértői és rehabilitációs bizottságok szakembereivel.

Törekedjenek az integrált neveléshez szükséges feltételrendszer megteremtéséhez, új elemekkel bővítsék a meglévő eszközöket.

Általános cél – alapelvek

Az alapidokumentumokban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak, feladatok a sajátos nevelési igényű gyermekekre nézve is érvényesek.

Cél:

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik, a sérült gyermek optimális fejlődéséhez szükséges többletfeltételek biztosításával.

A **hallássérült** gyerekek elfogadtatása a halló gyerekközösséggel. A halló gyerekek segítsék a nagyothallót a napirendben való tájékozódásban, a csoport mindennapos tevékenységében. A halló gyerekek tanuljanak meg kommunikálni, közösen játszani a nagyothalló társukkal és fordítva. Az óvodában dolgozó szakemberek segítségével tanulják meg a beszédet megérteni és kommunikációs célra használni.

A **gyengénlátó** gyermek elfogadtatása a gyerekközösséggel. A tájékozódásban, az önkiszolgálás megtanításában, a tárgyak és helyük megismertetésben nyújtsanak segítséget látó társaik. Segítsék a látássérült gyermek részvételét a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodásban. A látássérült gyermek legyen képes szakember segítségével a viselkedési formák elsajátítására, a közösség előtti szereplésre.

Az **enyhén értelmi sérült** gyerekek szocializálása a gyerekközösségbe. A csoport mindennapi tevékenységébe történő bevonásuk, a képességeikhez mért feladatok elvégeztetése. A kognitív funkciók minél intenzívebb fejlesztése a szakemberhálózat segítségével.

Az **akadályozott beszédfejlődésű** gyermekek elfogadtatása a csoportba járó gyerekekkel. Az óvodai csoport mindennapi életébe, a közösség munkájába történő bevonásuk. A beszédben akadályozott gyerekek képesek legyenek valamilyen módon megértetni önmagukat, a szakemberek segítségével az expresszív beszédük fejlesztése. A beszédbeli akadályozottságuk ellenére képesek legyenek az iskolához szükséges képességek elsajátítására.

Az **autisztikusan** sérült gyerekek másságának elfogadtatása az óvodai közösséggel. A sérülésükből adódó hátrányok kompenzálása más területeken. A sérült gyerekeknek az óvodai magatartási normák megtanítása. A szakemberek segítségével az iskolai életmódra való felkészítésük.

Alapelv:

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése során figyelembe kell venni:

- egyéni és életkori sajátosságokat
- a gyermek biológiai állapotát, személyiségét és terhelhetőségét
- a gyermek mindig csak annyi segítséget kapjon a napirend során, amennyi a további önálló neveléshez szükséges
- az óvodai nevelés során érvényesüljön a komplexitás elve, az integráció és terápiás elv.

A fejlesztő tevékenység területei:

A **hallássérült** gyerekek óvodai nevelésében az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az egész napi tevékenységben megjelenik. A gyermeket minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni. Arra kell törekedni, hogy a gyermek hangmegnyilvánulásokkal, beszéddel hívja fel magára a figyelmet, így közölje kívánságait. A környezet igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. Az óvodai fejlesztésben hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény állandó erősítése.

A **gyengénlátó** gyermekek főleg látásuk útján tájékozódnak, az ép látásúakhoz képest sokkal közelebbről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük vizuális megismerés útján történik. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása. A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Az **enyhén értelmi fogyatékos** gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos kortársakkal való együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a

gyermek a kortárscsoportban megél. A fejlesztésben kiemelt szerepe van a rendszerességnek, utánzásnak, ismétlésnek.

Az **akadályozott beszédfejlődésű, beszéd fogyatékos** gyermeknél a fejlesztés középpontjában az anyanyelvi nevelés áll. A nevelési környezet szem előtt tartja az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét. Az anyanyelvi nevelés mellett kiemelt szerepet kap a mozgás, kommunikáció, vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése.

Az **autista, autisztikus** gyermekek nevelésében törekedni kell a töredékkészségek használatára, az egyéni motiváció megteremtésére. Az óvodai nevelés elsődleges feladata a kommunikációs, szociális és kognitív habilitációs terápia. Törekedni kell a szülőkkel való együttműködésre, a természetes élethelyzetek felhasználására a fejlesztésben.

A tevékenység megszervezése

- A **hallássérült** gyermekek egyéni terápiás órán vesznek részt heti rendszerességgel teherbírásuktól függően 20-30 perces intervallumban. A terápia két fő pillére a beszédindítás illetve az expresszív beszéd fejlesztése, valamint a hallásfejlesztés, hallási differenciálás, beszéd tisztítás
- **Gyengénlátó** gyermek a nevelés során kiemelt szerepet kap a játék, ami lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásának, hallás, tapintás, szaglás, érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség fejlesztése.
- Az **enyhén értelmi fogyatékos** értelmi sérült gyerekek kognitív funkcióinak fejlesztése kiscsoportos formában történik. A fejlesztésük kiegészül egy nagy- és finommozgás fejlesztéssel, valamint a grafomotorium és írómozgás fejlesztésével. Amennyiben szükséges kiegészül a terápia a beszéd fejlesztésével is. A terápiás órák heti rendszerességgel 20-30 percig tartanak a gyermek terhelhetőségétől függően.
- Az **akadályozott beszédfejlődésű** gyerekek egyéni terápiás órán vesznek részt, mely heti rendszerességgel terhelhetőségüktől függően 20-30 percig tart. A terápia fő feladata a beszéd indítása, grammatikai rendszer kialakítása, szókincs bővítése, valamint a kifejező beszéd fejlesztése és a beszédhangok tisztítása.
- Az **autista, autisztikus** sérült gyerekek sérülésspecifikumuknak megfelelően heti 2-3 alkalommal speciális egyéni terápiában részesülnek, melyek időtartama függ a gyerek életkorától és terhelhetőségétől.

A fejlődés várható eredményei:

A sérülés specifikumától, ennek mértékétől, a terápiás idő tartamától, a gyermek terhelhetőségétől függően változik a fejlődés üteme, valamint az eredményesség. Az optimális az lenne, ha minden gyermeket fel tudnánk készíteni az iskolai életmódra úgy, hogy fejlesztőpedagógus illetve szakember segítségével el tudná végezni az általános iskolát. Az enyhébb esetekben az óvoda nagycsoportjára el kell érnie a gyermeknek azt a szintet, mint a kortársai.

Általános feladatok

- a sajátos nevelési igényű gyermek szakvéleményeinek, orvosi dokumentációinak elemzése, értelmezése
- tájékozódó jelleggel további szűrések, felmérések végzése, majd ezekre építve egyéni fejlesztési terv készítése
- szakmai együttműködés a gyermek nevelésében résztvevő pedagógusok között, kapcsolattartás a szülőkkel, szakmai szervezetekkel

- szakmai dokumentáció vezetése

Feladat:

- A **hallássérült** gyerekek speciális terápiával történő beszédtanítása, illetve hallásfejlesztése szakemberek segítségével. Az iskolai életmódra történő felkészítésük normál óvodai közösségben.
- **Gyengénlátó** gyerekek életkoruk és sérültségük mértéke szerint önkiszolgálás és önállóság kialakítása, környezetük valósághű megismertetése, téri tájékozódás, jó tapinthatóság biztosítása.
- **Az értelmi sérült** gyerekek sérülés specifikus terápiában részesítése, a kognitív funkcióik fejlesztése. A saját képességeikhez és munkatempójukhoz mért feladatok segítségével iskolai életmódra történő felkészítésük.
- A **akadályozott beszédfejlődésű** gyerekek logopédiai terápia során történő megsegítése, beszédértésük illetve expresszív beszédük fejlesztése arra a szintre, hogy képesek legyenek a beszéddel kommunikálni. A beszédhangjaik tisztítása, iskolára történő felkészítésük.
- **Az autista, autisztikusan** sérült gyerekek szakember segítségével, sérülés specifikumának megfelelően történő fejlesztése, illetve a kognitív funkcióinak óvodai közösségben sajátos módszerekkel történő előremozdítása.

A fejlesztés, terápia általános szempontjai

- a fejlesztés kiterjed az egész személyiségre, elősegíti a kortárs csoportba való beilleszkedését
- a gyermek iránti elvárást a fogyatékoság jellege határozza meg
- a fejlesztés során figyelembe kell venni a gyermek terhelhetőségét
- a fejlesztés a szakértői bizottság vizsgálatának javaslataira épül
- biztosítani kell azokat az eszközöket, amelyekre a szakértői bizottság javaslatot tett
- fel kell ismerni, miben nyújtanak kiemelkedő teljesítményt
- rugalmasan szervezett keretek kialakítása az egyéni foglalkoztatáshoz

Fejlesztés tartalma

A fejlesztés során a sérülésspecifikumokhoz igazodó terápiák helyes megválasztására kell törekedni. A csoportban az egyéni fejlesztésnek összhangban kell történnie, a gyermek nevelésében és fejlesztésében résztvevő valamennyi felnőtt szoros együttműködésével. A foglalkozások anyagának a gyermek egyéni sajátosságaihoz, teherbírásához kell igazodnia. A foglalkozások felépítése során tekintettel kell lenni a komplexitásra, a képességfejlesztés mellett a gyermek személyiségfejlesztésére is. Nagyfokú empátiával kell megtalálni a gyermek hatékony motiválhatóságát, az eljárások, módszerek megválasztásában rugalmasnak, a gyermek egyéni szükségleteihez igazodónak kell lenni.

Az egyéni fejlesztési tervet beláthatóra kell elkészíteni, a fejlesztés további tartalmának a megelőző időszak eredményeire, tapasztalataira épülni.

A fejlesztés eredményességének minősítése

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége tekinthető. Az egyéni fejlesztési tervek időszakos értékelése, a tájékoztató jelleggel elvégzett vizsgálatok és kontrollvizsgálatok eredményeinek összevetése viszonylag objektív képet ad a gyermek fejlődéséről, fejlesztésének sikerességéről.

Feltételek

A gyermek egyéni sajátosságaitól függően, és a szakértői bizottság javaslatainak megfelelően részesül egyéni és csoportos, differenciált fejlesztésben. Fejlesztő pedagógusaink és a szakszolgálat szakemberei segítséget nyújtanak a fejlesztésben.

A képességfejlesztés tárgyi feltételeit az óvoda folyamatosan javítja, az anyagi lehetőségeihez képest. A tárgyi eszközrendszer bővítéséhez pályázati és egyéb forrásokat is igénybe veszünk, felhasználunk.

Különleges ellátást igénylő gyermekek nevelése

A törvényi kötelezettségnek eleget téve óvodai nevelő-fejlesztő munkánk a különleges ellátást igénylő gyermekek gondozásával is bővült. Ők azok a gyermekek, akik nem sajátos nevelési igényűek, de egészségi állapotuk miatt (diabétesszel, ételallergiával, stb.) különleges ellátást igényelnek. E gyermekek megfelelő gondozása az egészségi állapotuk teljes körű megismerése, illetve szükség esetén a gondozásukra vonatkozó képzés elvégzése alapján valósul meg, szoros együttműködésben a szülőkkel és szükség szerint a kezelő szakorvossal.

XII. TOVÁBBKÉPZÉSI ALAPELVEINK

- Minden óvodapedagógus kötelessége a folyamatos önképzés, a pedagógiai, pszichológiai kutatások eredményeinek ismerete és gyakorlatban való alkalmazása.
- Minden pedagógus a képességeit úgy fejlessze, hogy az a nevelőközösség módszertani eszköztárának gazdagítását, a gyermekek tevékenységrendszerének fejlesztését szolgálja.
- A továbbképzéseken részt vevő dolgozó (óvodapedagógus, dajka, élelmezésvezető) felelősséggel készüljön fel, a megszerzett ismereteit adja tovább az óvoda szervezeti egységen belül.
- A továbbképzéseken megszerzett ismeretek átadásának módszerei:
 - Elméleti és gyakorlati tapasztalatok szóbeli átadása,
 - Hospitálások,
 - Elméleti anyag átadása elektronikus úton,
- Fontosnak ítéljük meg, hogy a nevelőtestület tagjai segítsék, erősítsék egymást a tanulmányaikban, a távollévők helyettesítésében, a továbbképzéseken, szervezett bemutatók alkalmával, illetve a különböző fórumokon, méltó módon képviselje intézményünket, helyi nevelési programunkat.
- Az óvoda saját arculatának megtartása, továbbfejlesztése, az óvodákban folyó szakmai munka minőségi fejlesztése útján, az újszerű pedagógiai módszerek átadásának lehetővé tételével, az egymástól való tanulás, tapasztalás, szakmai viták, pedagógiai elemző munka biztosításával.

XIII. AZ ELLENŐRZÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE

Az ellenőrzés rendszere az intézmény működésének egészét átszövi, kiterjed a pedagógiai és nem pedagógiai folyamatokra egyaránt.

Biztosítja, hogy az intézmény folyamatainak működése megfeleljen a szabályozóknak. Az ellenőrzés révén nyílik lehetőség a hiányosságok feltárására, megelőzésére, kizárására, javításukra, a folyamatok fejlesztésére.

A vezetői ellenőrzés rendje

Területei:

- szakmai – pedagógiai tevékenység ellenőrzése
- gazdálkodás ellenőrzése
- munkáltatói jogkörből adódó ellenőrzés
- tanügy – igazgatási feladatok ellenőrzése

Minden nevelési évben „Belső ellenőrzési terv” készül. Az ellenőrzésekről – ha szükséges – írásos dokumentum, jegyzőkönyv készül. Az elvégzett ellenőrzést pipa jelöli az ellenőrzési tervben.

A gyermekek fejlettségi szintjének mérése, értékelése, személyiségfejlődésének nyomon követése

Nevelési céljaink megvalósítása során a gyerekek fejlődését folyamatosan mérjük, értékeljük. Az ellenőrző, értékelő munkában a „Fejlődés mutatók óvodáskor végére” című programelemek az iránymutatók.

1. Személyiség – lap vezetése:

Minden gyermekről külön – külön személyiség – lapot vezetünk, amit megfigyelés, beszélgetés, gyermekmunkák elemzése alapján töltünk ki.

A gyermek fejlődéséről, esetleges problémákról a szülőt meghatározott időszakonként tájékoztatjuk.

2. A gyerekek fejlődése tevékenységek alapján csoportban és egyéni fejlődési lapon.

Ez a mérés számszerű adatokat ad a gyermek elért teljesítményéről a csoportban és egyénileg.

Mérés területei:

- egészséges életmód szokásainak kialakítása
- mozgás
- mese – vers, anyanyelv
- ének – zene
- rajzolás, mintázás, kézimunka
- külső világ megismerése
- érzelmi nevelés, szocializáció
- munka jellegű tevékenység
- játék
- tanulás

A méréseket a gyerekekkel foglalkozó óvodapedagógusok végzik. A nagycsoportosok esetén minden nevelési év elején külső szakember (logopédus) végez beszéd szint és dyslexia vizsgálatot. A fejlesztő pedagógusok fejlettségi vizsgálatot végeznek a nagycsoportosoknál. Az

eredmények alapján heti egy vagy két alkalommal fejlesztő és logopédiai foglalkozáson vesznek részt a rászoruló gyerekek.

Csoportnapló tartalmazza:

- a csoport (negyedéves) nevelési tervét
- a családdal való kapcsolattartás nyilvántartását
- feljegyzéseket

A program működőképességének, hatékonyságának vizsgálata

A program működőképességének vizsgálatában az óvodavezető irányításával –valamennyi óvónő részt vesz, nevelési évenként átfogó értékelést készítünk.

A teljes program általános és mindenre kiterjedő vizsgálata:

Vizsgáljuk nevelési-fejlesztési elképzeléseink eredményét a „Fejlődés mutatói óvodáskor végére” című programelemek segítségével.

- Az egészséges életmód terén elért eredményeket
- Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés terén elért fejlettségi szintet.
- Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés terén elért fejlettségi szintet.

A program megvalósításában az intézményvezető is közvetlenül vesz részt. A napi kapcsolat kínálta lehetőségekkel élve a nevelő – fejlesztő munka értékelésével irányítja a program gyakorlati megvalósítását. A negyedévenkénti szakmai beszélgetéseken a szülők visszajelzéseit is elemezzük.

Negyévenként megvizsgáljuk:

- A gyermekek fejlődésére milyen hatással voltak a tervezett fejlesztési tartalmak.
- Milyen mértékben befolyásolta a nevelőtestület pedagógiai kultúráját, azonosult e vele.
- Szülői visszajelzéseket a programról.

Az értékelés módszere a dokumentumelemzés, nevelőmunka megfigyelése.

XIV. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAI

Az intézmény Pedagógiai Programja az első számú dokumentum. Hídat képez a nevelési program és az óvónők oktatási, fejlesztési terve között az évenként elkészülő Munkaterv.

A gyermekek egyéni fejlesztési, fejlődési dokumentumait az óvónők készítik el.

**„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon,
Még ha megöregszik, akkor sem tér el attól. ”**

Biblia. Péld.:22.6.

XV. ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A nevelőtestület határozata alapján visszavonásig érvényes.

Tervezett felülvizsgálat: 4 év.

2017 október 12-én szervezeti átalakítás miatt kezdeményeztük a Pedagógiai Program felülvizsgálatát.

2018. októberében az Alapprogram módosításai miatt kezdeményeztük a felülvizsgálatot.

2021-ben törvényi változások miatt kezdeményeztük a felülvizsgálatát.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- jogszabály módosítás
- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórum, módosítást javasol

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- részletes írásbeli előterjesztés az intézményvezetőnek

Nyilvánosságra hozatal:

A Helyi Pedagógiai Programjának nyomtatott formája megtalálható

A vezetői szobában bármikor megtekinthető előzetes megbeszélés alapján tájékoztatás kérhető.

A módosított Helyi Pedagógiai Program a Szülők szervezetének képviselői véleményezésével, a nevelőtestület elfogadásával, a Fenntartó jóváhagyásával válik törvényessé.

Legitimációs záradék

Véleményét nyilvánította az óvoda Szülői közösség képviselője: 2021. augusztus 31.

Elfogadta az óvoda nevelőtestülete: 2021. augusztus 31.

A fenntartó jóváhagyta: 2021. augusztus 27.

Sajószöged, 2021. augusztus 31.

3

Bánné Bodolai Marianna
ÁMK igazgató

1. MELLÉKLET

<u>AZ ÓVODA ESZKÖZNORMÁJA:</u>		
HELYISÉGEK:	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
csoporszoba	gyermekcsoportonként 1	
tornaszoba	óvodánként 1	
logopédiai szoba,		
egyéni fejlesztő szoba	óvodánként 1	tornaszoba
játszóudvar	óvodánként 1	
óvodavezetői iroda	óvodánként 1	
óvodavezető-hely. iroda	óvodánként 1	nincs
gazdasági vez. iroda	óvodánként 1	
nevelőtestületi szoba	óvodánként 1	nincs
orvosi szoba	óvodánként 1	nincs
gyermeköltöző	gyermekcsoportonként 1	
gyermekmosdó, WC	gyermekcsoportonként 1	
felnőtt öltöző	épületenként 1	
elkülönítő szoba	óvodánként 1	nincs
melegítőkonyha	óvodánként 1	
tálaló-mosogató, ezen belül	óvodánként 1	
felnőtt étkező	óvodánként 1	nincs
felnőtt mosdó	épületenként 1	nincs
felnőtt WC	épületenként 1	
moslértároló	óvodánként 1	nincs
egyéb raktár	óvodánként 1	
éléskamra	óvodánként 1	
szertár	óvodánként 1	
ÓVODAVEZETŐI IRODA:	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
íróasztal és szék	1 -1	
tárgyalóasztal	1	
szék	2	
telefon	1	
könyvszekrény	1	
iratszekrény	1	
JÁTSZÓUDVAR:	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
kerti asztal	csoportonként 1	
kerti pad	csoportonként 2	
babaház	csoportonként 1	

udvari homokozó	csoportonként 1	
takaróháló	homokozónként 1	
CSOPORTSZOBA:	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
óvodai fektető	gyermekenként 1	
gyermekszék	gyermekenként 1	
gyermekasztal	gyermeklétszám	
	figyelembevételével	
fényvédő függöny	ablakonként	
szőnyeg	csoportonként a padló	
	egyötödére	
játéktartó szekrény, polc	csoportonként 2	
fektető, tároló	gyermekágyak tárolásához	
élősarok állvány	csoportonként 1	
hőmérő	csoportonként 1	
óvodapedagógus asztal	csoportonként 1	
felnőtt szék	csoportonként 2	
eszköz előkészítő asztal	csoportonként 1	
textiltároló szekrény	csoportonként 1	
edény és evőeszköz tároló	csoportonként 1	
szeméttároló / fedett/	csoportonként 1	
TORNASZOBA:	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
tornapad	2	
tornaszőnyeg	1	
bordásfal	2	
óvodai többfunkciós		
mászó-készlet	1	
egyéni fejlesztést szolgáló	három gyermek egyidejű	
speciális felszerelések	foglalkoztatásához	
LOGOPÉDIAI FOGLALKOZTATÓ, EGYÉNI FEJLESZTŐ SZOBA:	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
A feladat ellátási helyeken nincs logopédia fejlesztő szoba, a foglalkozások a tornaszobában történnek.		
tükör	1	
asztal	1	
szék	2	
szőnyeg	1	

GYERMEKMOSDÓ, WC:	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
törülközőtartó	gyermekenként 1	
falitükör	mosdókagylónként 1	
hőmérő	helyiségenként 1	
Fogmosó-pohártartó	gyermekenként 1	
GYERMEKÖLTÖZŐ:	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
öltözőrekesz, ruhatároló	gyermekenként 1	
öltözőpad	gyermekenként 1	
ÓVODAVEZ. HELYETTESI GAZDASÁGI VEZ. IRODA	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
asztal	felnett létszám szerint	
szék	felnett létszám szerint	
íratszekrény	2	
lemezszekrény	1	nincs
írógépasztal és szék	1 – 1	nincs
számítógépasztal és szék	1 – 1	
írógép	1	nincs
telefon	1	
fax	1	
számítógép, nyomtató	1 – 1	
NEVELŐTESTÜLETI SZOBA	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ: nincs
fiókos asztal	pedagógusonként 1	
szék	pedagógusonként 1	
könyvtári dokumentum	500	
könyvszekrény	2	
tükör	1	
mosdókagyló	1	
TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
fésű, fogkefe, fogmosó-pohár	felnett, gyerek 1 -1	
ruhakefe, körömkefe,	mosdónként 1 – 1	
szappantartó	mosdónként 1 – 1	
fésűtartó	csoportonként 1	

törülköző	felnőtt, gyerek 3 -3	
abrosz	asztalonként 3	
takaró	gyermekenként 1	
ágyneműhuzat,	gyermekenként 3 -3	
lepedő	gyermekenként 3 -3	

FELNÓTTEK MUNKAVÉG- ZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK:	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
szennyes ruhatároló	óvodánként 1	
mosott ruhatároló	óvodánként 1	
mosógép	óvodánként 1	
centrifuga	óvodánként 1	
vasaló	óvodánként 1	
vasalóállvány	óvodánként 1	
szárítóállvány	óvodánként 1	
takarítóeszközök	óvodánként 1	
kerti munkaeszközök	óvodánként 1	
szerszámok	óvodánként 1	
hűtőgép	óvodánként 1	
porszívó	óvodánként 1	
NEVELŐMUNKÁT SEGÍTŐ JÁTÉKOK ÉS EGYÉB ESZKÖZÖK	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
különféle játékformák		
eszközei	a gyermekek 30%-ának	
mozgáskultúrát, mozgásfej- lődést segítő játékok	a gyermeklétszám figye- lembevételével	
ének-zene eszközei	a gyermeklétszám figye- lembevételével	
anyanyelvi fejlesztéshez	a gyermekek 30%-ának	
értelmi képességek fej- lesztéséhez	a gyermekek 30%-ának	
ábrázoló tevékenységhez	a gyermeklétszám figye- lembevételével	
(állandó feltöltés szükséges)	a gyermeklétszám figye- lembe vételével	
környezet megismeréséhez	a gyermekek 30%-ának	
szükséges eszközök	a gyermeklétszám figye- lembe vételével	
munkajellegű tevékenységek (folyamatos pótlás)	a gyermekek 30%-ának	
videó	óvodánként 1	
televízió	óvodánként 1	

magnetofon	3 csoportonként 1	
diavetítő	óvodánként 1	
vetítővászon	óvodánként 1	
hangszer pedagógusoknak	óvodánként 1	
hangszer gyermekeknek	a gyermekek 30%-ának	

EGÉSZSÉG ÉS MUNKA- VÉDELMI ESZKÖZÖK:	ELŐÍRT:	PÓTLANDÓ:
Ételminta vétel készlet	óvodánként 1	
mentőláda	óvodánként 1	
gyógyszerszekrény (zárható)	óvodánként 1	
munkaruha	a Munka Törvénykönyve a	
	Kjt. 1993. XXXIII. tv. és az	
	óvoda közalkalmazotti sza-	
	bályzata alapján	
védőruha	az 1993. CXIII. tv. és az óvoda	
	munkavédelmi szabályzata	
	alapján	
tűzoltó készülék	az érvényes tűzvédelmi	
	szabályzata szerint	

